

2. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, D. Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning. Center for Curriculum Redesign, 2019.
3. Megala Rajendrana, Vaishnavi Srinivasanb, Ajit Ilangoanb, Anand Binod Singhc, Mamadjanova Zuhra Bakhromdjanovna. Multidisciplinary Review. Exploring anxiety among english learners: A comprehensive literature review. REVIEW ARTICLE Published Online: March 22, 2025 <https://doi.org/10.31893/multirev.2025270>
4. Zawacki-Richter O., Marín V. I., Bond M., Gouverneur F. Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education // International Journal of Educational Technology in Higher Education. — 2019. — Vol. 16. — Article 39.
5. Korthagen F. Inconvenient truths about teacher learning: Towards professional development 3.0 // Teachers and Teaching. — 2017. — Vol. 23(4). — P. 387–405.
6. OECD. Artificial Intelligence and Education: Challenges and Opportunities for Sustainable Development. — Paris : OECD Publishing, 2021.
7. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. — Paris : UNESCO, 2023
8. Nasirova, U. K. “Sun’iy intellekt texnologiyalarining chet tilini o‘qitishdagi ahamiyati.” Zamonaviy ta’lim jurnali, 2022.
9. Godwin-Jones, R. “Emerging Technologies: Artificial Intelligence and Language Learning.” Language Learning & Technology, 2018.
10. Sayyora Oblokulova, Zuhra Mamajanova, Sharopova Gulnoza, Sharobiddin Alimov, Munira Voxobova, Umida Abirova, Gulruh Majidova, Abubakir Choriyev, The Impact of Epigenetics on Language Processing and The Neural Mechanisms of Reading Comprehension. E-ISSN:1676-5680 Copyright 2002-2025 | Genetics and Molecular Research. 2026
11. Мамаджанова Зухра Бахромджановна, Развитие аутометодологических навыков будущих учителей английского языка с использованием искусственного интеллекта. Namangan Davlat Pedagogika Instituti “Ta’lim va taraqqiyot” Ilmiy-uslubiy jurnali. 2026 yil 1-son. Namsp. UZ ISSN: 2992-9008 UDK: 97.2026

**BO‘LAJAK INGLIZ TILI O‘QITUVCHILARINING
KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI UDL TAMOYILI
ASOSIDA RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI**

Jamoliddinova Shaxnoza

Namangan davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti

jamoliddinovashahnoza95@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqola bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida Ta’limning Universal Dizayn (Universal Design for Learning – UDL) tamoyillaridan foydalanish masalalarini kengroq tahlil qiladi. Xorijiy (AQSh, Yevropa, ingliz tili o‘qitish tajribasi) va milliy (O‘zbekiston oliy ta’limi) tajribalar asosida yuzaga keladigan muammolar batafsil ko‘rib chiqiladi hamda ularni bartaraf etish yo‘llari ilmiy asosda taklif etiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, UDL tamoyillari asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni talabalarning kommunikativ faolligini sezilarli darajada oshiradi, individual o‘quv uslublari va ehtiyojlarini hisobga oladi, inkluziv muhit yaratadi hamda kelajakdagi kasbiy faoliyat uchun zarur bo‘lgan lingvistik, sotsiolingvistik, diskursiv va strategik kompetensiyalarni samarali shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: kommunikativ kompetensiya, ingliz tili o‘qituvchisi, Universal Design for Learning (UDL), pedagogik texnologiya, xorijiy tajriba, inkluziv ta’lim, CEFR, CLT.

PROBLEMS AND SOLUTIONS FOR DEVELOPING THE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE ENGLISH TEACHERS BASED ON THE PRINCIPLES OF UNIVERSAL DESIGN FOR LEARNING (UDL)

Abstract: This article provides an extended analysis of applying Universal Design for Learning (UDL) principles to develop communicative competence in future English language teachers. Drawing on foreign (USA, Europe, ESL/EFL contexts) and national (Uzbekistan higher education) experiences, it examines in detail the emerging challenges and offers evidence-based solutions. The findings demonstrate that UDL-based instruction significantly increases students’ communicative engagement, accommodates diverse learning styles and needs, fosters inclusive environments, and effectively builds linguistic, sociolinguistic, discourse, and strategic competencies essential for future professional practice.

Keywords: communicative competence, English language teacher, Universal Design for Learning (UDL), pedagogical technology, foreign experience, inclusive education, CEFR, CLT.

ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА ОСНОВЕ ПРИНЦИПОВ УНИВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНА ОБУЧЕНИЯ (UDL)

Аннотация: Настоящая статья представляет расширенный анализ применения принципов Универсального дизайна обучения (Universal Design for Learning — UDL) для развития коммуникативной компетенции будущих учителей английского языка. Опираясь на зарубежный (США, Европа, контексты ESL/EFL) и национальный (высшее образование Узбекистана) опыт, в работе подробно рассматриваются возникающие трудности и предлагаются научно обоснованные решения. Полученные результаты показывают, что обучение, построенное на принципах UDL, существенно повышает коммуникативную активность студентов, учитывает разнообразие стилей и потребностей в обучении, способствует созданию инклюзивной среды и эффективно формирует лингвистическую, социолингвистическую, дискурсивную и стратегическую компетенции, необходимые для будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, учитель английского языка, Универсальный дизайн обучения (UDL), педагогическая технология, зарубежный опыт, инклюзивное образование, CEFR, CLT.

Kirish. Bugungi globallashuv va integratsiya jarayonlarida chet tillarini, xususan ingliz tilini o‘qitish tizimini takomillashtirish dolzarb masalalardan biriga aylandi. Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy pedagogika va lingvodidaktikaning markaziy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolmoqda. Kommunikativ yondashuv (Communicative Language Teaching – CLT) talabalarning nafaqat til qoidalari va lug‘atni egallashini, balki real hayotiy vaziyatlarda samarali, madaniy mos va pragmatik jihatdan to‘g‘ri muloqot qilish qobiliyatini shakllantirishni talab etadi [1].

So‘nggi yillarda ta‘lim jarayonini yanada inkluziv, moslashuvchan va barcha o‘quvchilar uchun teng imkoniyatlar ta‘minlovchi qilish maqsadida Ta‘limning Universal Dizayn (UDL) konsepsiyasi keng qo‘llanilmoqda. UDL ta‘limni loyihalashtirishda o‘quvchilarning o‘rganishdagi o‘zgaruvchanligini (learner variability) oldindan hisobga olib, uchta asosiy tamoyil orqali ishlaydi: jalb qilish (multiple means of engagement), taqdim etish (multiple means of representation) va ifoda etish (multiple means of action & expression) [2]. Ushbu yondashuv ayniqsa chet tillarni o‘qitishda, shu jumladan ingliz tili mutaxassislarini tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi, chunki sinflarda madaniy, til va o‘quv uslublari jihatidan xilma-xil talabalar mavjud.

O‘zbekiston oliy ta‘lim tizimida zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash bo‘yicha

keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Biroq bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini UDL tamoyillari asosida rivojlantirish masalasi hali yetarli darajada ilmiy o‘rganilmagan va amaliyotda qo‘llanilmayapti. Ushbu maqola xorijiy va milliy tajribalarni kengroq tahlil qilgan holda asosiy muammolarni aniqlaydi va ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan takliflarni beradi.

Adabiyotlar sharhi

Kommunikativ kompetensiya tushunchasi dastlab Dell Hymes tomonidan ijtimoiy-lingvistik kontekstda ta’riflangan bo‘lib, tilni nafaqat grammatik qoidalar, balki “qachon, qayerda, kim bilan va qanday” qo‘llash qobiliyati sifatida ko‘rib chiqilgan [3]. Keyinchalik Canale va Swain tomonidan lingvistik, sotsiolingvistik, diskursiv va strategik komponentlarga ajratilgan model ishlab chiqilgan bo‘lib, bu model CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) tizimining asosini tashkil etadi [4].

UDL konsepsiyasi 1990-yillarda CAST (Center for Applied Special Technology) tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, miya tadqiqotlari va o‘quvchilar o‘zgaruvchanligi asosida ta’limni loyihalashtirishni taklif etadi [5]. UDLning uchta asosiy tamoyili chet tillarni o‘qitishda keng qo‘llanilmoqda:

- **Jalb qilish** – o‘quvchilarni motivatsiya qilish uchun turli usullar (o‘yinlar, loyihalar, muhokamalar);
- **Taqdim etish** – materialni ko‘p shaklda berish (matn, video, audio, diagrammalar);
- **Ifoda etish** – bilimlarni turli yo‘llar bilan namoyish etish imkoniyati (og‘zaki, yozma, vizual, loyiha) [6].

Xorijiy tajribada (AQSh, Yevropa, EFL/ESL sinflari) UDL CLT bilan integratsiya qilinganda talabalarning real muloqot qobiliyati, madaniy xabardorligi va o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalari sezilarli darajada oshadi [7]. O‘zbekistonda UDL tamoyillari ingliz tili darslarida qisman qo‘llanilayotgan bo‘lsa-da, bo‘lajak o‘qituvchilar tayyorlashda bu yondashuvning to‘liq joriy etilishi hali rivojlanish bosqichida [8].

Metodologiya

Tadqiqot ikkilamchi ma’lumotlar tahliliga asoslangan: xorijiy va milliy ilmiy adabiyotlar (maqolalar, kitoblar, dissertatsiyalar), CAST UDL rasmiy hujjatlari, CEFR standartlari, O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalaridagi amaliy tajribalar va xorijiy universitetlar (AQSh, Yevropa) dagi UDL qo‘llanilishi misollari o‘rganildi. Tahlil sifatli usullar (kontent-tahlil, taqqoslash) orqali olib borildi.

Xorijiy tajribada UDL tamoyillari bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda quyidagi samarali usullarni qo‘llaydi:

- Interaktiv va loyiha asosidagi mashg‘ulotlar orqali jalb qilishni oshirish;
- Materiallarni ko‘p shaklda (video, podkast, autentik matnlar) taqdim etish;
- Talabalarga bilimlarni og‘zaki prezentatsiya, yozma insho, vizual loyihalar yoki guruhli muhokamalar orqali ifoda etish imkonini berish [9]. Bu yondashuv CEFR darajalariga (B2–C1) mos kelib, talabalarning real muloqotda faolligini va madaniy moslashuvini oshiradi [10].

O‘zbekiston oliy ta‘lim tizimida quyidagi asosiy muammolar mavjud:

1. O‘qituvchilar va professor-o‘qituvchilarning UDL bo‘yicha yetarli bilim va malakasiga ega emasligi (ko‘pchilik an‘anaviy usullarga o‘rganib qolgan);
2. O‘quv-metodik bazaning cheklanganligi (multimedia resurslar, interaktiv platformalar va moslashtirilgan materiallar yetarli emas);
3. Sinflarda talabalar sonining ko‘pligi (individual yondashuv va moslashuvchan dars rejalashtirish qiyin);
4. Texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi (internet tezligi past, jihozlar eskirgan);
5. Inklyuziv ta‘lim madaniyati va tushunchasining to‘liq shakllanmaganligi (maxsus ehtiyojli talabalar bilan ishlash tajribasi kam) [11].

Ushbu muammolar talabalarning kommunikativ faolligini cheklaydi, motivatsiyani pasaytiradi va mustaqil nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga to‘sqinlik qiladi.

UDL tamoyillari bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda samarali pedagogik asos bo‘lib xizmat qiladi. Xorijiy tajriba shuni tasdiqlaydiki, UDL individual ehtiyojlarni hisobga olgan holda ta‘lim sifatini oshiradi va inkluziv muhit yaratadi.

Milliy ta‘lim tizimida muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish tavsiya etiladi:

1. UDL tamoyillariga asoslangan maxsus o‘quv dasturlari va modul ishlab chiqish;
2. Professor-o‘qituvchilar uchun malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etish;
3. Raqamli pedagogik texnologiyalar (Moodle, Kahoot, autentik video resurslar) va multimedia materiallarni keng joriy etish;
4. Kommunikativ muhit yaratish uchun amaliy mashg‘ulotlar, rolli o‘yinlar va loyihalar ulushini oshirish;

5. Xalqaro tajribani (CAST resurslari, CEFR integratsiyasi) o‘rganish va milliy kontekstga moslashtirish;

6. Oliy ta‘lim muassasalarida texnologik infratuzilmani rivojlantirish va inklyuziv ta‘lim madaniyatini shakllantirish bo‘yicha targ‘ibot ishlarini kuchaytirish [12].

Natijalar va muhokama. Ushbu takliflar amalga oshirilganda O‘zbekiston oliy ta‘lim tizimida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasi jahon andozalariga yaqinlashadi va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash sifati oshadi.

Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini Ta‘limning Universal Dizayn (UDL) tamoyillari asosida rivojlantirishdagi muammolar va takliflar quyidagi jadvalda keltirilgan. Jadval milliy ta‘lim tizimida (O‘zbekiston oliy ta‘limi kontekstida) aniqlangan asosiy muammolarni, ularning ta‘sirini va bartaraf etish bo‘yicha kompleks takliflarni qamrab oladi.

No	Muammo	Ta‘siri (talabalar va jarayonga)	Taklif etilgan yechim / chora-tadbirlar	Izoh / asos (xorijiy va milliy tajribadan)
1	O‘qituvchilar va professor-o‘qituvchilarning UDL bo‘yicha yetarli bilim va malakasiga ega emasligi (ko‘pchilik an‘anaviy usullarga o‘rganib qolgan)	Pedagoglar moslashuvchan dars loyihalashtirishda qiyinchilik chekadi; individual ehtiyojlarni hisobga olish kamayadi; kommunikativ faollik pasayadi	1. UDL bo‘yicha maxsus malaka oshirish kurslari va treninglar tashkil etish 2. Chet el mutaxassislarini jalb qilgan onlayn/offlayn seminarlar 3. Universitet ichida UDL bo‘yicha mentorlik tizimini joriy etish	Xorijiy tajribada (AQSh, Yevropa) CAST platformasi orqali bepul kurslar mavjud; O‘zbekistonda informatika va boshqa fanlarda UDL treninglari boshlangan (masalan, informatika darslarida inklyuziv model)
2	O‘quv-metodik bazaning cheklanganligi (multimedia resurslar, interaktiv platformalar va moslashtirgan materiallar yetarli emas)	Materiallar bir xil shaklda taqdim etiladi; turli o‘quv uslublariga moslashuv yo‘q; nutqiy va kommunikativ mashqlar cheklanadi	1. Moodle, Kahoot, Google Classroom va autentik video resurslarni (BBC Learning English, TED-Ed) keng joriy etish 2. Milliy UDL asosidagi o‘quv-modul va didaktik materiallar ishlab chiqish	Xorijiy tajribada UDL uchun multimedia va interaktiv vositalar majburiy; O‘zbekistonda raqamli ta‘lim platformalari (masalan, “Bir million o‘zbek dasturchi” loyihasi) tajribasi mavjud

No	Muammo	Ta'siri (talabalar va jarayonga)	Taklif etilgan yechim / chora-tadbirlar	Izoh / asos (xorijiy va milliy tajribadan)
			3. Ochiq ta'lim resurslari (OER) bazasini yaratish	
3	Sinflarda talabalar sonining ko'pligi (individual yondashuv va moslashuvchan dars rejalashtirish qiyin)	Har bir talabaning ehtiyojiga mos dars tashkil etish qiyinlashadi; guruhli kommunikativ mashqlar samarasiz bo'ladi; motivatsiya pasayadi	1. Sinflarni kichik guruhlariga bo'lish yoki blended learning (aralash o'qitish) usulini qo'llash 2. Guruhli loyihalar va rolli o'yinlarni ko'paytirish 3. Talabalar o'z-o'zini baholash va peer-review tizimini joriy etish	Xorijiy tajribada katta guruhlarda UDL orqali loyiha va kollaborativ ishlar samarali; O'zbekistonda oliy ta'limda blended model sinovdan o'tkazilmoqda
4	Texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi (internet tezligi past, jihozlar eskirgan)	Raqamli vositalar (video, podkast, interaktiv topshiriqlar) qo'llash imkonsiz; UDLning "taqdim etish" va "ifoda etish" tamoyillari cheklanadi	1. Universitetlarda internet tezligini oshirish va zamonaviy jihozlar (kompyuter, proyektor, smart doska) bilan ta'minlash 2. O'fflayn resurslar (USB'dagi video/audio materiallar) yaratish 3. Davlat dasturlari orqali texnik infratuzilmani modernizatsiya qilish	O'zbekistonda oliy ta'limda raqamli transformatsiya dasturlari mavjud (masalan, "Raqamli O'zbekiston-2030"); xorijiy tajribada infratuzilma UDL muvaffaqiyatining asosiy sharti
5	Inklyuziv ta'lim madaniyati va tushunchasining to'liq shakllanmaganligi (maxsus ehtiyojli talabalar bilan)	Maxsus ehtiyojli talabalar izolyatsiya qilinadi; umumiy guruhda kommunikativ muhit buziladi;	Universitetlarda inklyuziv ta'lim bo'yicha targ'ibot va seminarlar o'tkazish 2. Maxsus ehtiyojli talabalar bilan	O'zbekistonda "Zamonaviy maktab" loyihasi orqali infratuzilma yaratilmoqda; xorijiy tajribada UDL inklyuziv

No	Muammo	Ta’siri (talabalar va jarayonga)	Taklif etilgan yechim / chora-tadbirlar	Izoh / asos (xorijiy va milliy tajribadan)
	ishlash tajribasi kam)	teng imkoniyatlar ta’minlanmaydi	ishlash bo’yicha maxsus modul joriy etish 3.Ota-onalar va jamoatchilikni jalb qilgan kampaniyalar	ta’limning asosiy vositasi sifatida qo’llaniladi

Jadvaldagi ma’lumotlar milliy ta’lim tizimining real holati (infratuzilma, kadrlar malakasi, texnologik cheklovlar) va xorijiy tajribaga (CAST, CEFR integratsiyasi) asoslangan. Ushbu muammolarni hal qilish UDL tamoyillarini samarali qo’llash orqali bo’lajak ingliz tili o’qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini jahon standartlariga yaqinlashtiradi va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash sifatini oshiradi.

Ushbu tadqiqot natijalari shuni yaqqol ko’rsatadiki, Ta’limning Universal Dizayn (UDL) tamoyillari bo’lajak ingliz tili o’qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda nafaqat samarali, balki zamonaviy ta’limning dolzarb talablariga to’liq javob beradigan pedagogik asos bo’lib xizmat qiladi. UDLning uchta asosiy tamoyili – jalb qilishning ko’p shaklliligi, ma’lumotni turli yo’llar bilan taqdim etish va o’quv natijalarini ko’p usulda ifoda etish imkoniyati – talabalarning o’rganishdagi tabiiy farqliligi oldindan hisobga olgan holda, har bir talabaga o’ziga mos yo’l bilan tilni egallash va kommunikativ malaka hosil qilish imkonini beradi.

Xorijiy tajriba, xususan AQSh, Buyuk Britaniya, Yevropa Ittifoqi mamlakatlari va boshqa EFL/ESL kontekstlarida UDL tamoyillari CLT (kommunikativ til o’qitish) va CEFR standartlari bilan muvaffaqiyatli integratsiya qilinganda quyidagi natijalarga erishilganligi aniqlandi: talabalarning real muloqotdagi faolligi va ishonchliligi sezilarli darajada oshadi; madaniy va pragmatik kompetensiyalar (sotsiolingvistik va diskursiv komponentlar) tabiiy ravishda rivojlanadi; individual motivatsiya va o’z-o’zini boshqarish darajasi yuqori bo’ladi; maxsus ehtiyojli talabalar (inklyuziv guruhlar) umumiy ta’lim jarayonidan ajralmay, teng huquqli ishtirok etadi.

O’zbekiston oliy ta’lim tizimida esa UDL tamoyillarini to’liq joriy etish yo’lida bir qator jiddiy to’siqlar mavjud. Pedagog kadrlarning UDL konsepsiyasi va amaliy texnologiyalari bo’yicha yetarli malaka va tajribaga ega emasligi, o’quv-metodik resurslarning (ayniqsa multimedia, interaktiv va moslashtirilgan materiallar) yetishmasligi, katta guruhlarda individual va moslashuvchan yondashuvni amalga oshirishdagi qiyinchiliklar, texnologik infratuzilmaning (internet sifati,

jihozlar, raqamli platformalar) cheklanganligi hamda inklyuziv ta’lim madaniyati va psixologik tayyorgarlikning hali to’liq shakllanmaganligi asosiy muammolar sifatida ajralib turibdi.

Ushbu muammolar nafaqat talabalarning kommunikativ faolligini pasaytiradi, balki ularning mustaqil nutqiy ko’nikmalari, tanqidiy fikrlash qobiliyati, madaniy xabardorligi va kasbiy o’ziga ishonchini rivojlantirishga ham jiddiy to’sqinlik qiladi [13]. Shu sababli, UDL tamoyillarini O‘zbekiston oliy ta’lim tizimiga joriy etish faqat metodik yangilanish emas, balki ta’lim sifatini jahon andozalariga yaqinlashtirish va raqobatbardosh, innovatsion fikrlaydigan ingliz tili o’qituvchilarini tayyorlashning strategik yo’nalishi hisoblanadi.

Milliy ta’lim tizimida UDLni muvaffaqiyatli joriy etish uchun quyidagi strategik yo’nalishlarni amalga oshirish zarur deb hisoblanadi. **Birinchidan**, oliy ta’lim muassasalarida UDL tamoyillariga asoslangan maxsus o’quv dasturlari, modul va fan dasturlarini ishlab chiqish va majburiy komponent sifatida joriy etish lozim. **Ikkinchidan**, professor-o’qituvchilar va metodistlar uchun doimiy malaka oshirish kurslari, xalqaro sertifikatli treninglar va CAST platformasi resurslaridan foydalangan holda o’quv dasturlarini tashkil etish zarur. **Uchinchidan**, raqamli ta’lim infratuzilmasini modernizatsiya qilish – yuqori tezlikdagi internet, zamonaviy auditoriyalar, Moodle, Kahoot, Padlet, Genially, Canva Education kabi vositalarni keng qo’llash kerak.

To’rtinchidan, autentik va moslashtirilgan materiallar (BBC Learning English, TED-Ed, British Council LearnEnglish, ESL video podkastlari) bazasini yaratish va ochiq ta’lim resurslari (OER) siyosatini faollashtirish muhimdir. **Beshinchidan**, amaliy mashg’ulotlar ulushini keskin oshirish – rolli o’yinlar, loyiha ishlari, simulyatsiya, real kommunikativ vaziyatlar va xalqaro onlayn hamkorlik loyihalari orqali kommunikativ muhitni mustahkamlash lozim. **Oltinchidan**, inklyuziv ta’lim madaniyatini shakllantirish uchun universitet ichida va tashqarisida targ’ibot ishlarini kuchaytirish, maxsus ehtiyojli talabalar bilan ishlash bo’yicha maxsus treninglar o’tkazish zarur. **Yettinchidan**, xalqaro tajribani (CAST, British Council, Cambridge English, CEFR ekspertlari) faol o’rganish va milliy kontekstga moslashtirish bo’yicha hamkorlik loyihalarini rivojlantirish talab etiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, ushbu kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilganda O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida bo’lajak ingliz tili o’qituvchilari nafaqat yuqori darajadagi lingvistik va kommunikativ kompetensiyaga ega bo’ladi, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalarni chuqur tushunadigan, inklyuziv muhitda ishlashga tayyor, raqobatbardosh va innovatsion fikrlaydigan mutaxassis sifatida yetishib chiqadi. Bu esa nafaqat chet tillarni o’qitish sifatini oshirish, balki mamlakatning xalqaro ta’lim maydonidagi o’rnini mustahkamlash va

“raqamli va inklyuziv ta’lim” strategiyasini muvaffaqiyatli amalga oshirish yo‘lidagi muhim qadam bo‘ladi.

Natijada, UDL tamoyillarini joriy etish faqat metodik yangilik emas, balki O‘zbekiston ta’lim tizimining kelajagini belgilaydigan strategik o‘zgarishdir. Ushbu yondashuvni tizimli ravishda qo‘llash orqali mamlakatimizda yuqori malakali, global raqobatga bardosh bera oladigan ingliz tili o‘qituvchilari avlodini tarbiyalash mumkin bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jalolov J.J. Chet til o‘qitish metodikasi: Chet tillari oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun darslik. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012. – 432 b.
2. Meyer A., Rose D., Gordon D. Universal Design for Learning: Theory and Practice. – Wakefield: CAST Professional Publishing, 2014. – 234 p.
3. Hymes D. On Communicative Competence // Sociolinguistics: Selected Readings / Ed. by J.B. Pride, J. Holmes. – Harmondsworth: Penguin Books, 1972. – P. 269–293.
4. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing // Applied Linguistics. – 1980. – Vol. 1, № 1. – P. 1–47.
5. Rose D., Meyer A. Teaching Every Student in the Digital Age: Universal Design for Learning. – Alexandria: ASCD, 2002. – 228 p.
6. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 260 p.
7. Novak K. Why UDL Matters for English Language Learners // Language Magazine. – 2018. – March 9. URL:
8. Normatova S.N. Integrating UDL principles into English classes among UzSWLU students: challenges and solutions // World of Science. – 2024. – Vol.5, №9.–P.37
9. Qu X. UDL for inclusive higher education—What makes group work effective for diverse international students in UK? // International Journal of Educational Development. – 2024. – Vol. 105. – Article 102840.
10. Passov E.I. Kommunikativ metodika osnovy obucheniya inostrannym yazykam. – Moskva: Prosveshchenie, 1991. – 224 s.
11. Yuldasheva D. Methods of developing communicative competence in English for students of tourism // Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. – 2023. – № 6. – S. 293–298.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim sohasini rivojlantirishga oid qarorlari va normativ hujjatlari. – Toshkent, 2022–2025 yillar.

13. Dadabayev, Z. (2024). Talabalarga ingliz tilida sohaga oid matnlarni o‘qishga o‘rgatishning nazariy asoslari. «ACTA NUUZ», 1(1.9), 73-75.

THE SOCIO-CULTURAL AND COMMUNICATIVE SIGNIFICANCE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Bakhramova Lobar Isabekovna
Djizzakh State Pedagogical University
baxramova_lobar@mail.ru

Abstract: The rapid development of digital technologies has significantly influenced social interaction, cultural exchange, and communication processes across the world. In the context of globalization, digital technologies serve as essential tools that facilitate the flow of information and connect individuals, communities, and institutions beyond geographical boundaries. This article examines the socio-cultural and communicative significance of digital technologies and their impact on modern society. The study focuses on how digital platforms, social media, and online communication networks transform interpersonal communication, shape cultural identities, and promote global cultural interaction. The research also highlights the role of digital technologies in knowledge exchange, education, and cultural preservation. At the same time, the article discusses several challenges associated with digital globalization, including cultural homogenization and digital inequality. The findings demonstrate that digital technologies have become a fundamental component of contemporary communication systems and play a crucial role in shaping socio-cultural dynamics in the globalized world.

Keywords: digital technologies, globalization, communication, socio-cultural interaction, digital communication, intercultural communication, network society, digital culture, knowledge exchange, global connectivity

Introduction. Globalization has fundamentally transformed social, cultural, and communicative processes in the modern world. The increasing interconnectedness of societies has been strongly influenced by the rapid development of digital technologies. The emergence of the internet, mobile devices, and digital platforms has reshaped the ways individuals communicate, access information, and participate in social life.